

ZER OTE DU KAMAMILAK? (eta 2)

Agindu bezala, hemen naukazue berriz Ixioren azken abenturak kontatzeko irrikitzen. Azken Gabonetan ez genuen oso alai utzi gure gizona, baina geroztik berri ugari dugu. Goazen harira.

Egia esateko, urtearen hasiera nahiko latza izan zen Ixiorentzat. Ernegaturik zebilen oso, baina ez etsita, hori ez.

Ba al dakizue Santa Ageda bezperan baserri baserri ibili zitzaigula bere lagunekin koplak kantari?

Ohitura den bezala, Errekondotik ere pasa behar zuten (nere ustez horretxegatik apuntatu da aurten taldean). Hemen, kantatu ondoren, Marinesek eta bere ahizpak, diru pixkat eman zieten eta, nola ez, sagardo trago batzuk eskeini ere bai. Gure Ixiori Marinesek berak luzatu zion basoa eta gizajo honi, izerdiarekin edo urduritasunaren poderioz, auskalo, ezitzaion ba eskuetan irristatu eta erori! Makurtu zen azkar asko barkamena eskatuz kristalak jasotzera, baina azkarragoa izan zen Marinès, eta «amen Jesus» batean dena txukunduta zeukan. Neu ere hantxe nintzen, eta ziurtatzen dizuet bie kolore gorri ederrak atera zitzaizkiela; ongi fijatu nintzen, baina horrek ez du merito handirik, antena jarrita bai neukan.

Orduan amak, galtzak bustirik zeudela eta nolabait lehortzeko, sukaldera pasa zedin eskatu zion Ixiori. Honek harrituta utzi ninduan. Ez da inoiz oso ausarta izan, baina une hartan argi ibili zen; bi aldiz pentsatu gabe, etzuen ezetz esan, eta koplarietako gero elkartuko zitzaigula esanaz, hantxe geratu zen.

Hegoaize nabarmena genuen eta etzuen beste munduko premiarik galtzak lehortzen denbora galtzeko; baina hori, duela hilabete batzuk pentsatuko zuena zen; gaur ez; gaur, dena oso diferentea da.

— Baserri ederra duzue benetan, eta sagardoa zer esanik ez!

Ixio mutilzaharra da, baina badu bere estiloa elkarrizketarako.

— Beno, konpontzen gera. Badakizu, baserriak lana handia ematen du, baina oraindik sasoi ederrean gaude eta... —amak harro xamar—.

— Askotan pasia naiz ondoko bidetik baina, egia esateko, inoiz ez nintzen desbideratu baserriraino. Aurten da lehen aldiz etortzen naizela koplarietarekin.

— Oso ohitura polita da —Marinesek—. Lan ederra egiten duzue horri eusten... Lezo bertakoa al zara?

— Bai, noski. Borobileko semea naiz; badakizue, errotaren ondoan dagoen baserrikoa. Ezagutuko duzue, ezta?

— Jesus, etzera ba Benantxioren semea izango? —amak—. Baduzu antza, bai; gaztetan koadrilakoak ginen; ez dut aspaldi honetan bere berririk izan. Zer moduz dabil?

— Ez da etxetik apenas ateratzen. Badakizue, nahiko lan egin ondoren, bizkarrezurrak faktura pasa dio. Hala ere, humorea mantentzen du. Horrela etortzen dira gauzak deitu gabe ere... Egun batean ekarri behar dut inguru hauetara bisita bat egitera. Gustatuko zaio, eta gehiago sagardo trago bat eskeintzen badiozue. Beno, barkatuko didazue atrebentzi honengatik, baina...

— Ez, gizona, nahi duzuenean etorri; kontu zaharrak gogoratuko ditugu eta gustora gainera; faltaría más!... Nola duzu izena, gazte?

— Inaxio, Inaxio Egiguren, baina lagunek Ixio deitzen didate.

Eta neskari begira:

— Zu Marinés zera ezta? Ezagutzen zaitut bistaz, herrian pare bat aldiz ikusi bait zaitut, eta, badakizue, lagunartean kontu-kontari, nor zinen enteratu nintzen. Giza-semeok ere nahiko txismoak gera, ez pentsa —irrifarrez—. Eta berehala, gehiegi esan balu bezala:

— Beno, barkaidazue baina kantatzen segitu behar dut. Ea beste egin batean aita ekartzen dudan. Eskerrikasko denagatik. Agur eta beste bat arte.

— Agur, agur, nahi duzun arte —amak—.

Agurtzerakoan, maitiaren begietan zerbait berezia zegoela iruditu zitzaion gure mutilari. Ilusioa?

Hantxe zijoan Ixio saltoka eta kantari; etzeukan presarik bere lagunekin elkartzeko; arnasa sakonki hartu eta saboreatzen hasi zen aspaldi honetan espero zuen une zoragarria. Azkenean lortu zuen Marinesekin hitzegitea; orain elkar ezagutzen zuten, eta gainera berrikusteko aukera ere bazuen. Irrintzi bat eskapatu zitzaion. Gustora zegoen bere buruarekin; momentu hark itzaltzen zituen pasatako tristura eta zalantza guztiak. Belar puntta bat moztu, ezpainetan ondo kokatu, eta bazijoan, orduan bai, lagunekin kantatzera.

Nonbait, Santa Agedak merezi zuen hori eta gehiago.

— Inoiz alabarik izaten badut, Ageda izendatuko diat (agindu zion bere buruari).

Norbaitek pentsa dezake «telenobela» bat kontatzen ari naizela, baina, zer arraioi!, jende «arruntari» (naiz inor ez izan arrunta) gertatzen zaizkio horrelako gauza zoragarriak. Bakoitzak dakizki bereak eta horrelakoetan ez da inorengatik aldatzen, ezta gutxiago ere.

— Haundia haiz Ixio. Mundua hirea duk (berriz beretzat).

Orain bai. Bi hilabete t'erdi pasa dira Santa Ageda bezpera famoso horretatik eta orain bai joaten dela Ixio lore bila Marinesengana. Astean behin azaltzen zaio, eta nonbait horrela kargatzen ditu maitasunaren pilak.

Elkarrizketa ere laburra eta «arrunta» izaten da, baina gure mutilak beti aurkitzen dio maiteari zerbait berezia: begirada, tonoa, orrazkera edo loreen usaina (noski, ez dago lore ederragorik azoka guztian).

— Egunon Marinés, zer duzu gaur eramateko moduan?

— Hola Ixio. Beharbada krabelin hauek? Prezio ona egingo dizut.

Gero eguraldia, zermotuz etxeokak eta agurra. Hori duk nibela elkarrizketarena! Eta zer? Ixiok esaten duen bezala: «zuek ezin duzue ulertu».

«Leku Zaharra»ko baxoerdia eta mutur pintxo pare horiek primeran sartzen zaizkio orain ere.

Karakterra ere aldatzen ari zaio. Orain ez da hain zakarra. Askoz gutxiago azaltzen da lagunekin txikiteatzera, eta hauek azkar asmatu diote goitizen bat: «Guadiana» deitzen diote, badakizue zergatik. Ez nago seguru, baina apostua egingo nuke titulu horren asmatzailea Bittor izan dela. Lezo guztia bataiatua dauka bere erara, eta beretzat ere aurkitu zuen izengoiti berezia: «Jenerala». Horretarako ere imajinazioa behar dela, baietz.

— Aizak, noiz presentatu behar diguk hire preziosa? —Lutxok—

— Jolín txiko, ké fino estás últimamente... —Bittorrek—.

Eta horrelakoak, azaltzen den bakoitzean; baina Ixiok, irrifar bat eta «pasando»... Zerbait usaintzen dute, baina ez dakite ezertxo.

* * *

Etzaio berehalaxe ahaztuko Ixiori apirilaren 23a. Bihotza ere «a prueba de bomba» izan behar du horrelako sustua gainditzeko. Ezta Indurainek ere.

Badakizue nolakoa den Txomin. Bazter guztiak ezagutzen ditu eta gertatzen den edozer gauzaren berri izaten du inork baino lehen. Hori meritua, hori!

Ba, esan bezala, atzo arratsaldean, hortxe azaltzen zaigu esanaz Etxeberriko parean kriston istripua izan dela, eta Errekondo neska anbulantzian eraman dutela nahiko larri.

Gure mutilzarrari, kolore bat joan eta bestea etorri, ia atake bat eman dio. Hala ere, oraingo honetan ba zekien zer egin. Taxisa bat hartu du eta hantxe joan da Donostia aldera; baina, nora? Peregrinazio txiki bat egin du Ospitalean eta gero Erresidentzian; bietan kale.

— Hemen al dago ingresatua Marinés?

Harritzekoa bada ere, ez daki bere abizena; dena dela, iruditzen zaio izenarekin nahikoa izango dela bere maitia aurkitzeko. Azkenean Poliklinikara joan da, eta pentsa dezakezue zernolako burutazioak zeraman. Atea zeharkatu orduko hortxe non ikusten duen Marinés eskailerak jeisten.

— Aibadiós! Bera duk eta! Zer arraio esan ziguk Txominek ba?

Aurrez aurre geratu dira eta zerbait esan beharko.

— Zer? Zu ere hemen, Ixio? —Marinesek—

Jarraitzen duena (hitzez hitz gertatutakoa), amoranteen antoloji batean kokatu beharko genuke nere ustez. Ixioren ausardia (orain edo inoiz ez) ez da txantxetakoa izan.

— Ba... begira, Marinés; gauzak diren bezala; zu hil zorian zinela esan didate eta egokia iruditu zait etortzea. Baina, zer gertatu da?

— Nere ahizpak istripu bat izan duela. Zorionez, klabikula bat hautsia besterik ez dauka, eta dirudienez, egun pare batean etxera bidaliko dute. Hala ere, eskertzen dizut gutaz arduratzeagatik.

Ixilune baten ondoren:

— Aizu Marinés; beharbada galdera arraroa irudituko zaizu, baina...

Behin batean, abendu aldian, Astoria zinean sartzen ikusi zintudan zure zain zeuden tipo batzuekin. Interesatzen zait nortzuk ziren jakitea.

Ezpaduzu erantzun nahi, noski, ulertuko dut...

— Astorian? Behin bakarrik izan naiz; gogoratzekoa da. Baserritarren sindikatu batean sartua nago eta batzar nagusia genuen egun hartan. Hortik ezagutzen ditut baina gutxitan gara. Baina, zer nahi zenuen jakin, izenak ala?

Ixiok arnasa sakonki hartu du, gorri xamar jarri da, atera du ximurtutako sobre zuri bat bere patrikatik (aspaldi darama sobre hau berarekin) eta emakumeari eskeini dio:

— Orduan, hau zuretzako da, Marinés. Irakur ezazu mesedez.

(Kosta zait sobrearen edukina neregantatzea, baina azkenean, naiz Ixiok pega batzuk jarri, Marinesek eskeini dit papera, kronika honetarako).

Hor dijoakizue, ba. Neri, biek hain ondo ezagutuz, malkoak ateratzen dizkit:

DEKLARAZIOA

1) Nere buruan daukadan kezka
bertsotan nahi dut bihurtu;
gaurko ametsak behar bezala
hitz neurtuaz samurtu;
Bilintxen eran, zahar antzera
maitasun gaiak laburtu,
maitasun gaiak laburtu.	2) Joan den urtean ezagutu dut
andere bat txit bikaina;
edertasunez guztiz betea
goiko aingeruak haina;
ahots goxoa, begi alaiak,
gorputza oso liraina,
gorputza oso liraina.
3) Hura ikustean nik somatzen dut
berpizten nere kemena;
egon ezkerre ikusi gabe
bi egun, zer etsipena!
nor den izar hau? nola ezagutu?
ederretan ederrena,
Marinés du izena.	4) Bertso honetan hor doakizu
proposamena nabari;
nahi al zenuke zure bizitza
behingoz josi nereari?
Hil edo bizi; altxa ala erori,
hemen naukazu urduri;
zer diozu galderari?

Marinesek beste aldera begiratu du. Bihotzak adierazten dio zertaz dijoan sobretxoaren barrenean dagoena. Eseri da eta poliki poliki atera du papera. Lotsaturik dago eta irakurtzerakoan bizkarra eman dio Ixiori. Hau, listua irentsiz behin eta berriz; emakumearen buruari itsatsiak geratu zaizkio begiak. Denbora kilometrikoa egiten ari zaio; eskuak eta bekokia izerditan dauzka.

— (enian uste hau hain latza izango zenik, dedió!)

Halako batean, maitia altxa da eta inguratu zaio. Oso lasai azaltzen da eta begietan irrifar nabarmen bat dakar.

— Aizu, kostatuko zitzaizun hau dena asmatzea, eh?

— Beno,... bai; beharbada zuk uste baino gehiago... Baina, zer diozu?

— Ba, etzaidala gaizki iruditzen. Probatu genezake.

Ixio jokoz kanpo geratu da. (Horrela izaten al da? Hau al da dena?)

— Eta... orain zer egiten da?

— Ba, aurpegia eman eta elkarrekin atera, gizona. Goazen.

Hemendik aurrera ez daukat bikotearen baimenarik zuei gehiago kontatzeko, eta, egia esan, ez nuke bere adiskidetasuna galdu nahi zuek «portera» batzuek zaretelako. Gainera, orain daude politenean, eta egoera hori beraiena bakarrik dela iruditzen zait.

Beste bat arte.

ANTONIO MARI

